OS KOMMUNE

Aktive opplevelser for barn

Kommunale målsettinger for hjorteviltforvaltning

Os kommune 2022 – 2025

Vedtatt 27.01.2022 Sak 4/22

Vedtak: Os kommunestyre vurderer at «Kommunal målsetting for hjortevilt i Os kommune 2022-2025» er i tråd med gjeldende lovverk og rollefordeling i hjorteviltforvaltningen. Os kommunestyre vedtar foreliggende «Kommunale målsettinger for hjorteviltforvaltning i Os kommune 2022-2025» i henhold til § 3 forskrift om forvaltning av hjortevilt med følgende endring på side 6:

- Forholdet ku/okse endres til 1,2-1,5

- Avskyting kalv endres til 20 – 30 %.

- Når nye bestandsplaner skal vedtas for valdene skal det også tas hensyn til Nord - Østerdal Elgregions bestandsplaner.

OS KOMMUNE

Innhold

Kommunale mål for hjorteviltforvaltning i Os kommune 4

Overordnede kommunale mål 4

Delmål 5

Klima 5

Mål for forvaltning av elg 6

Status 6

Overordnet mål for elgforvaltningen 6

Virkemidler for måloppnåelse 7

Bestandsplanbasert forvaltning 9

Vesentlige avvik 10

Vald utenfor bestandsplanområde 10

Registreringsrutiner 11

Kontrollrutiner 11

Samarbeid 11

Mål for forvaltning av hjort 12

Status 12

Overordnet mål for hjorteforvaltningen 12

Virkemiddel for måloppnåelse 13

Mål for forvaltning av rådyr 14

Status 14

Overordnete mål for rådyrforvaltningen 14

Grunneierbasert forvaltning 15

Referanser 16

Vedlegg 17

Kommunale mål for hjorteviltforvaltning i Os kommune

Overordnede kommunale mål

Os kommune skal ha en forvaltning av hjortevilt som ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og artsmangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikt på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Kommunen skal vedta målsettinger for utvikling av bestanden av elg, hjort og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målsettingen skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane, jf. § 3 i forskrift om forvaltning av hjortevilt. For å få en kunnskapsbasert og langsiktig målsettingene er det viktig at målsettingene:

- samme rulleringsplan som øvrige kommunale planer knyttet til plan- og bygningsloven.
- er konkrete og etterprøvbare (indekser fra hjorteviltregisteret kan bidra til å styrke etterprøvbarheten i målsettingene).
- evalueres nøye ved hver revidering/endring.
- ivaretar andre interesser i kommunen. Naturmangfold, jordbruk, samferdsel og skogbruk bør i så måte inngå i kommunens målsetting.

Den kommunale målsettingen legger føringer for eventuelle bestandsplaner utarbeidet av rettighetshavere i kommunen. Disse bestandsplanene må ta hensyn til offentlige målsettinger for å bli godkjent, og det er derfor viktig at rettighetshavere inkluderes når de kommunale målsettingene utarbeides.

Jakt i Os kommune skal foregå innenfor rammene av gjeldende lovverk og utøvelsen skal gjennomføres i henhold til *viltlovens § 19(human jakt); Jakt og fangst skal utøves på en slik måte at vilt ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår farer for mennesker, husdyr og ikke forårsaker skade på eiendom.*

Roller og ansvar i hjorteviltforvaltningen:

Kommunen:

- Utarbeide *målsetninger for forvaltning av hjorteviltbestanden*. Ivareta andre interesser (jordbruk, skogbruk, påkjørsel, naturmangfold, offentlige interesser o.l.)
- *Fastsette minsteareal, godkjenne vald, bestandsplanområder, bestandsplaner, tildele fellingskvoter og behandle skadefellingssøknader*.

Grunneier:

- *Enerett til jakt* på sine arealer. Samarbeid om hjorteviltforvaltningen gjennom *vald* og *bestandsplanområder*, samt organiser jakten gjennom *jaktfelt*. Utarbeide bestandsplaner som er i *tråd med kommunale målsettinger*.

Delmål

Os kommune skal sammen med rettighetshaverne jobbe for:

- en fortsatt høy aktivitet knyttet til jakt
- en høyere kvinneandel
- økt rekruttering
- økt samarbeid om hjorteviltforvaltningen
- mulige prosjekt for å fortsatt skal kunne bedrive en kunnskapsbasert hjorteviltforvaltning
- å øke kunnskapen om hjorteviltforvaltning

- at den kommunale hjorteviltforvaltningen skal være tydelig og forutsigbar på roller og ansvar.

Klima

Klima påvirker hjorteviltet i dag og vil også påvirke hjorteviltforvaltningen i fremtiden. Norsk institutt for naturforskning laget i 2009 en rapport med ulike scenarier for hvordan forvalte store beitedyr i fremtiden (Andersen, Fagerheim I., & Solheim, 2009). De trekker frem klima som den opplagt viktigste drivkraften som kommer til å endre forvaltningen av store hjortevilt. De mener at man får:

- endring i vandringsmønster
- hyppigere ekstremvær
- økt snømengde
- endret tilgangen på fôr
- økt forekomst av plante- og dyresykdommer
- økt produksjon av hjortevilt

Hjorteviltforvaltningen kan også påvirke klimaendringer gjennom:

- tilgangen på bærekraftig kjøtt
- albedoeffekten (sollyset blir mindre reflektert i mørke overflater, enn i lyse overflater) reguleres gjennom utmarksbeite av blant annet hjortedyr.

Mål for forvaltning av elg

Status

Elgbestanden i Os kommune er generelt god, men det finnes lokale variasjoner. De siste ti årene har det blitt felt årlig ca. 130 elg i Os kommune. Trafikale hendelser på vei og bane har de siste 5 årene i gjennomsnitt ligget på 6 elg årlig, i 2020 var dette tallet 9 elg.

Overordnet mål for elgforvaltningen

- Os kommune har som mål om en stabil elgbestand på dagens nivå.
- Os kommune har som mål om å ha en produktiv elgstamme som produserer et høstningsoverskudd, til avkastning for grunneiere, jaktinteresser og som matressurs.
- Elgbestanden i Os kommune skal være i minst mulig konflikt med jordbruk, skogbruk og trafikk.
- Os kommune skal jobbe for et godt samarbeid med kommunens ulike vald, nabokommuner og elgregionen.

Definisjoner:

- **Jaktrettshaver:** Retten til å jakte på egen eiendom tilhører grunneier hvis ikke annet er bestemt, jf. Viltloven § 27.
- **Tellende areal:** Det arealet som legges til grunn ved tildeling av fellingstillatelsen.
- **Minsteareal:** Begrepet har to rettsvinkler:
  - Størrelsen på det tellende areal som skal legges til grunn for hver fellingstillatelse som jaktrettshaver har krav på.
  - Arealstørrelsen på det minste sammenhengende området som offentlig myndighet kan godkjenne som et vald.

  Minsteareal fastsettes av kommunen gjennom lokal forskrift for elg, hjort og rådyr

- **Vald:** Et areal som etter søknad er godkjent av kommunen for jakt på hjortevilt.
- **Jaktfelt:** Et mindre geografisk område innenfor vald som jaktrettshaverne har avgrenset av hensyn til jaktutøvelsen.
- **Bestandsplanområde:** Et område som består av to eller flere vald som samarbeider om å utarbeide bestandsplan for elg og/eller hjort. Godkjennes av kommunen etter søknad.
- **Bestandsplan:** En flerårig, maksimalt femårig, plan som beskriver den årlige avskytningen av en hjorteviltart fordelt på kjønn og alder.

Konkrete mål for elgforvaltningen:

	Gjennomsnitt 2016-2020	Mål	Virkemiddel
Sett kalv per ku	0,63	Min 0,7	Øke alder produserende dyr
Slaktevekt kalv	67	Øke over tid	Øke alder. Høy andel unge dyr i avskytningen
Slaktevekt ungdyr	128	Øke over tid	Uttak av dyr med lave vekter – økt fokus på kvalitetsbeite
Ku/okse	1,39	1,3-1,5	Stabilisere – spare dyr i god kondisjon
Avskytning kalv	26 %	Øke avskytning på kalv – minimum 30 % kalv i uttaket.	Samarbeid mellom vald.
Aldersfordeling	Usikkert	Øke alder på produserende dyr	Øke uttak av unge dyr. Tannanalyser
Trafikkdrepte elg	6	Redusere	Sikringstiltak. Informasjon
Øke rapportering	90 %	100 %	Informasjon og god dialog
Samarbeid lokalt og regionalt	Middels	Øke	Dialog
Beiteskader		Beitegrad – maksimalt 2	Beitetakster. Jobbe mot økt skogbruksaktivitet lokalt

Virkemidler for måloppnåelse

- Jakt er det viktigste virkemiddelet for å styre elgbestanden. Rovdyr og trafikk har liten lokal påvirkning på elgbestanden.
- Grunneiers jaktrett og forvaltningsrett benyttes for å oppfylle de kommunale målene for elgforvaltningen.
- Valdenes lokalkunnskap og erfaringer benyttes for å sikre lokalt engasjement og lokal tilpasning i den kommunale forvaltningen.
- For å øke både slaktevekter og kalveproduksjonen bør gjennomsnittsalderen i elgbestanden økes. Kyr og okser i høyproduktiv alder gir tidlig fødte kalver, større kalver, høyere andel tvilling-kalver og generelt dyr med bedre kondisjon. Det er også andre ytre påvirkninger som er medvirkende på slaktevekter og kalveproduksjon, men økt alder og vekt på produksjonsdyr er en av de viktigste virkemidlene for å oppnå økning (Hjeljord, 2008).

- Os kommune oppfordrer at uttaket gjenspeiler et mest naturlig uttak. Det vil si at man har et høyere uttak av kalv og ungdyr enn eldre dyr. Dyr i god kondisjon skal i størst mulig grad produsere kalv året etter. Valdene skal beskrive dette uttaket i bestandsplanen.
- Valdene skal utarbeide bestandsplaner og flerårige avskytningsplaner tilpasset forvaltningspraksisen i den kommunale målsettinger for hjortevilt.
- Vald som er tilknyttet Nord-Østerdal -Røros elgregion (NØRE) skal også utarbeide bestandsplan for eget vald. Bestandsplaner som er utarbeidet av NØRE kan selvsagt danne grunnlaget for disse. Det er også for Os kommune sin interesse at man stimulerer til en helhetlig forvaltning over store arealer.
- Os kommune skal bidra til godt regionalt samarbeid på tvers av kommunegrensene. Kompetansen bør økes lokalt og regionalt for å få til en bærekraftig hjorteviltforvaltning som baserer seg på tilgjengelig og ny kunnskap.
- I Os kommune er det mindre aktivt skogbruk og lavere andel ungskog enn i kommunene lengre sør, og kommunen har dermed mindre problemer med skogskader på yngre verdifull skog. Det er også et kommunalt mål å øke skogbruksaktiviteten, både med tanke på avvirkning og ungskogpleie. En konsekvens av økt skogbruksaktivitet er at man produserer mer lokalt kvalitetsbeite, som igjen øker sannsynligheten for at man får en høyere andel stedegent individ. Den negative konsekvensen av dette er at man kan få en høyere kostnad ved beiteskader på skog lokalt.
- Os kommune oppfordrer rettighetshavere til at det utarbeides rutiner for samjakt – storvilt og småvilt, i områder der dette er aktuelt. Minner om at forlenget jakttid ikke skal få konsekvenser for andre brukergrupper.

Bestandsplanbasert forvaltning

Krav til bestandsplanområdet og planen

Elgforvaltningen skal i utgangspunktet være bestandsplandrevet. Det vil si at tildelingen skal skje til bestandsplanområdene og det skal utarbeides flerårige avskytningsplaner.

For å bli godkjent som bestandsplanområde stilles det følgende krav til bestandsplanene:

1. Bestandsplanområdet eller valdet må disponere tellende areal minimum 20 ganger minstearealet for å få godkjent flerårig plan.

2. Bestandsplanen skal ha en varighet på to til fem år, hvor treårige planer er å foretrekke.

3. Bestandsplanen skal inneholde:

    a. En vurdering av hvordan elgstammen i planområdet forholder seg til kommunal målsetting.

    b. En vurdering av hvordan elgstammen har utviklet seg i den bakenforliggende planperioden.

    c. En tydelig beskrivelse av hvilke tiltak som må gjennomføres for at elgstammen skal harmonere med kommunal målsetting – et mål for planen.

    d. En realistisk årlig avskytingsplan som bidrar til å bringe/holde elgstammen i området så tett opp mot kommunal målsetting som mulig.

    e. En årlig evaluering av årets jakt opp mot de kommunale målene og målene i bestandsplanen.

    f. Avskytingsplanen skal minimum inneholde de påfølgende tre dyrekategorier hvert år, og årlig planlagt uttak av hver kategori skal presiseres i antall og prosentandel:

        - Kalv
        - 1,5 år og eldre hanndyr
        - 1,5 år og eldre hodyr.

Avskytingsplanen kan deles opp i flere kategorier, men andelen kalv i uttaket skal alltid presiseres.

Vesentlige avvik

Kommunen kan trekke godkjenningen tilbake og tildele nye fellingstillatelser dersom arealkravet i, § 15 i hjorteviltforskriften, ikke lenger er oppfylt, ved manglende rapportering, ved vesentlig uforutsette endringer i bestanden i området eller ved vesentlig avvik fra godkjent bestandsplan, herunder avvik i forhold til årlig planlagt avskytning i antall, kjønn eller alder.

Miljødirektoratet antyder at en årlig overføring på inntil ti prosent av fellingstillatelsene normalt kan aksepteres av kommunen.

Overskridelse av kvoten ved planperiodens slutt anses som feilskyting og behandles i henhold til viltlovens § 48. Dyra, eller verdien av dem vil da bli inndratt til fordel for kommunens viltfond.

Det regnes aldri som avvik dersom det skytes kalv i stedet for voksent dyr og 1,5 åringer. Avskytning av yngre dyr enn det planen tilsier påvirker ikke neste års kvote.

Vald uten godkjent bestandsplan som ikke oppfyller kommunale målsettinger i uttaket og med systematisk oppnår skjevt uttak mellom tildelte og felte dyr, vil få endret tildeling. Dette f.eks. at kalvekvota utnyttes for lite vil få økte kalvekvoter ved senere tildeling. Det tas løpende hensyn til tidligere års avskytning.

Bestandsplanområdene oppfordres til selv å disponere et visst antall fellingstillatelser som skal brukes til dyr som bestandsplanområdene ønsker å premiere jaktfeltene for å ta ut, interne nedklassifiseringsregler, ved eventuelle feilfellinger eller ved behov for uttak av skadegjørende elg innenfor jakttiden.

Vald utenfor bestandsplanområde

Vald som ikke er store nok for flerårig tildeling (areal under 20 ganger minstearealet) får tildelt kvote etter § 18 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, det vil si *kalv, hanndyr 1,5 år og eldre* og *hodyr 1,5 år og eldre.*

Ved årlig tildelt kvote etter § 18 tildeles dyr med følgende fordeling:

- Kalv: 60 %
- Hanndyr 1,5 år og eldre: 20 %
- Hodyr 1,5 år og eldre: 20 %

For små vald oppfylles prosentfordelingen på tildelingen over flere år samlet.

Registreringsrutiner

Registrering	*Ansvar*	*Frist innsending til kommunen*
Sett elg	Jaktfeltene/valdene	10.jan
Slaktevekt	Jaktfeltene/valdene	10.jan
Kjeveinnsamling	Jaktfeltene/valdene	10.jan

- Det oppfordres til at det rapporteres «sette» og «skutte» elg hver dag til Hjorteviltregisteret
- Vekta av skutte dyr skal registreres før skudd-skadet kjøtt fjernes.

Kontrollrutiner

Os kommune kan gjennomføre kontroll av felt elg. Det foretas en tilfeldig utvelgelse av et antall jaktfelt hvert år.

Samarbeid

- Kommunen skal fortsatt være en pådriver til å opprettholde store bestandsplanområder i Os kommune.
- Det tilstrebes også et størst mulig samarbeid mellom bestandsplanområdene og med kommunen.
- De jaktområder som har grense til nabokommuner bør holde kontakt med tilstøtende jaktområder i disse kommunene.

Mål for forvaltning av hjort

Status

Hjortebestanden i Os kommune er liten, men har en stigende tendens. Dyrene er flekkvis fordelt i kommunen. Det antas at det er lite hjort som overvintrer i kommunen. Skogbruket har lite skader som er knyttet til hjort.

De siste 5 årene har det blitt felt totalt 9 hjort i kommunen. Det har ikke vært hendelser knyttet til påkjørsel av bil eller tog på hjort.

Overordnet mål for hjorteforvaltningen

Os kommune har i dag ikke et høyt antall sette hjort, men det er stor sannsynlighet for at det kommer til å være en økning i antall observasjoner av hjort i fremtiden. Kommuner som Tolga, Tynset, Rennebu, Midtre Gauldal og Oppdal har i dag gode hjortestammer. Os kommune, sammen med Røros og Holtålen kommuner bør forberede seg på en økning av hjort innenfor sine grenser.

Hjort er en art som kan gjøre betydelige skader på skog i form av toppskuddbeiting av gran og barkgnag i hogstklasse 3, samt skader på innmark i enkelte områder. Skadenivået kan være svært høyt i enkelte områder der hjorten flokker deg i tider av året. Os kommune har et mål om at det skal være minst mulig konflikt med landbruket, trafikk og andre interesser.

Konkrete mål for hjorteforvaltningen:

	Gjennomsnitt 2016-2020	**Kortsiktig mål**	**Virkemiddel**
Bestand	Usikkert	Øke	Mer kunnskap om bestanden
Trafikkdrept hjort	Ingen	Holde lavt med økende antall hjort	Sikringstiltak og informasjon.
Konflikt med landbruket		Holde lavt	Overvåke
Øke rapportering		100 % rapportering av vekter og andre nødvendige rapporteringer jf. Forskrift om forvaltning av hjortevilt § 32	Informasjon og god dialog.

Virkemiddel for måloppnåelse

I Os kommune har man en målrettet tildeling av hjort. Dette vil si at hvert vald får tildelt kvote etter § 18 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt. Tildelingen skal fordeles etter følgende kategorier, *kalv, spissbukk, hodyr 1,5 år og eldre og hanndyr 1,5 og eldre.*

Ved årlig tildelt kvote tildeles dyr med følgende fordeling

- Kalv: 50 %
- Spissbukk 20 %
- Hodyr 1,5 år og eldre: 20 %
- Hanndyr 1,5 og eldre: 10 %

For å få tildeling av hjort må det innenfor de ulike områdene kunne påvises at bestanden er av slik størrelse at den har et høstningsverdig overskudd, jf. Naturmangfoldloven § 16.

Os kommune ønsker å presisere at det er svært viktig at jegere rapporterer data i forbindelse med hjortejakt til hjorteviltregisteret.

Mål for forvaltning av rådyr

Status

Rådyrbestanden har vært økende og har ikke tidligere vært større enn nå, med lokale variasjoner. Det er stor usikkerhet over hvor mange rådyr som finnes, og totalt blir felt, i Os kommune. Det er i dag ingen rapporteringssystem for sett rådyr. Enkelte vald rapporterer skutte rådyr inn til Hjorteviltregisteret, men her er det nok mange dyr som ikke blir meldt inn. De siste fem årene har det vært i gjennomsnitt 13 hendelser med rådyr på vei og bane årlig.

Overordnete mål for rådyrforvaltningen

- Os kommune har som mål om å redusere antall rådyrpåkjørsler.
- Os kommune skal sammen med valdene finne et godt system for innrapportering av fellingsresultater.
- Os kommune skal sammen med valdene finne ut mer om rådyrbestanden og leveområdene for arten.

Konkrete mål for rådyrforvaltningen:

	Gjennomsnitt 2016-2020	**Kortsiktig mål**	**Virkemiddel**
Bestand	Økende	Stabilisere	Mer kunnskap om bestanden
Trafikkdrept rådyr	13	Redusere	Sikringstiltak og informasjon.
Redusere menneskeligpåvirket avgang		Øke bevisstheten	Informasjon
Konflikt med landbruket	Ukjent	Prosjekt	Minimere tap av rådyr kalver under slått o.l.
Øke rapportering		100 % rapportering av vekter og andre nødvendige rapporteringer jf. Forskrift om forvaltning av hjortevilt § 32	Informasjon og god dialog.

Grunneierbasert forvaltning

Os kommune ønsker at rådyrforvaltningen skal få en høyere status, både som jaktobjekt, kjøttressurs og rekreasjon, samt å få mer kunnskap om rådyrenes leveområder og bestandsstørrelse.

Vald som disponerer et tellende areal på minimum 20 ganger minstearealet kan etter søknad tildeles fellingstillatelse for rådyr som kvotefri jakt. Alle vald i Os kommune har i dag et minsteareal som er over dette (10.000 daa).

Referanser

Andersen, R., Fagerheim I., W., & Solheim, J. T. (2009). *Hjorteviltforvaltning. Hvordan forvalte store beitedyr. Tre scenarier.* Trondheim: Norsk institutt for naturforskning.

Hjeljord, O. (2008). *Viltet - biologi og forvaltning.* Ås: Tun Forlag.

Vedlegg

Aktuelle lovverk og aktuelle paragrafer

- **Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)**
  - § 1. *(lovens formål)*
  - *§ 16. (høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk)*
- **Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven)**
  - § 1. *(lovens formål)*
  - § 18. *(grunnlag for minsteareal)*
  - § 19. *(human jakt)*
  - *§ 20. (bruk av våpen under jakt), fjerde avsnitt*
  - § 34.*(forfølgningsretten)*
  - § 37. *(sammenslåing til felles viltområde)*
  - § 38. *(sammenslåing for å oppnå minsteareal for storviltjakt)*
  - § 43. *(viltfond)*
  - § 48. *(viltfondets og kommunens eiendomsrett)*
- **Forskrift om forvaltning av hjortevilt**
  - Hele loven

Tellende areal, dekar.

	Elg, hjort og rådyr
Dalsbygda storviltområde	185000
Nørdalen viltstellområde	112000
Tufsingdalen viltstellområde	142000
Os/Nøra viltområde	111000

Os kommune skal vurdere en gjennomgang av grunnlaget for tellende areal for de ulike valdene i perioden for gjeldende kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning.

Minsteareal

I Os kommune er det ved lokal forskrift av 24.04.2014 vedtatt følgende minsteareal:

- Elg 4000 daa
- Hjort 10.000 daa
- Rådyr 500 daa

Kommunen kan ved tildeling, jfr. § 7 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, fravike minstearealet inntil 50 % med bakgrunn i artens levevilkår i kommunen, bestandens størrelse og utvikling, den skade viltet volder eller andre ekstraordinære forhold. Vedtaket er et enkeltvedtak, og kan påklages.

Felling av skadegjørende hjortevilt

I særskilte tilfeller, der øvrige virkemidler er forsøkt uten hell, eller der akutte situasjoner oppstår, kan kommunen vurdere skadefelling, jf. Naturmangfoldloven § 18 fjerde ledd.

Os kommune har høy terskel for å innvilge skadefelling av elg, hjort og rådyr.

For at skadefelling skal innvilges må følgende kriterier være oppfylt:

- Bestanden av aktuell art er forsøkt redusert gjennom ordinær jakt.
- 50 % dispensasjon fra minstearealet.
- Jaktfeltet i aktuelle vald feller tildelt kvote.
- Jakten rettes mot skadelidende individ eller areal og nærområder.
- Det skal være utført omfattende skadeforebyggende tiltak.
- Utført skremselstiltak må være beskrevet, av vesentlig omfang, dokumentert og vurdert til å ikke ha tilstrekkelig effekt.

Kassering av dyr

Kassering kan kun gjøres av veterinær, eller av den som kommunen måtte bestemme gjennom årlige instrukser. Ved mistanke om kassering skal indre organer fremvises ved forespørsel.

Ettersøk

All skadeskyting, eller mistanke om skadeskyting, skal uten unntak varsles kommunen ved oppnevnt kontaktperson ved utgangen av samme dag, jf. Forskrift for jakt, felling og fangst. Det er kommunen som avgjør hvordan et videre ettersøk skal organiseres og når et pålagt ettersøk skal avsluttes. Det er ikke tillatt å jakte på, eller felle andre dyr mens ettersøk pågår. Jaktlag innenfor samme vald plikter å bistå under ettersøk så lenge kommunen mener det er mulig finne og avlive dyret. Det er den enkelte jeger som har ansvaret for sine handlinger, og sammen med jaktleder har ansvar for at riktig prosedyre blir fulgt. Tilfeller der det antas brudd på disse bestemmelsene blir, uten unntak, anmeldt til politiet.

Jegere og jaktlag skal ha tilgang til godkjent ettersøkshund når de jakter elg, hjort og rådyr. Kommunen kan kreve at jaktlag oversender inngått avtale om godkjent ettersøkshund. Tilfeldige utvelgelser gjøres på nytt hvert år, slik at jaktfelt kan trekkes ut flere år på rad.

Viltfondet

Kommuner som åpner for jakt på elg og/eller hjort skal etablere et kommunalt viltfond, jf. Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort. Inntektene til kommunalt viltfond er den offentlige fellingsavgiften for elg og hjort og fondets avkastning. Det skal betales fellingsavgift for alle dyr (elg og hjort) som er skutt lovlig under jakt. Det skal også betales fellingsavgift for fallvilt som tas på kvota. Fellingsavgiften følger dyret, det skal da ikke betales fellingsavgift for feilskutte dyr som inndras av kommunen. Overdras feilskutt dyr til andre, skal fellingsavgiften belastes valdet som overtar dyret. Det skal ikke betales fellingsavgift på dyr som er syke eller lignende, og som er trukket fra kvota. Satsene for fellingsavgifter skal fastsettes av kommunen gjennom vedtak innenfor rammen fastsatt av kongen jf. Viltloven § 40.

- Fondet kan brukes til:
    - Tilskudd til tiltak for å fremme viltforvaltning, styrke kunnskapen om viltet, jaktorganisering m.m. i kommunen og nabokommuner gjennom samarbeid i regi av organisasjoner, enkeltpersoner eller kommunen selv.
    - Å dekke kommunens utgifter til ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i kommunen.
    - Tiltak for å forebygge skader på landbruksnæring voldt av hjortevilt.
- Fondet kan ikke brukes til:
    - Kommunale eller fylkeskommunal administrasjon av viltforvaltning (faste utgifter til lønn, møtegodtgjørelser, reise mv.).
    - Å erstatte skade voldt av vilt.
    - Skuddpremier.

Os kommunen kan lage egne lokale retningslinjer for bruk av viltfondet innenfor overnevnte punkt.

Frister

- 15. januar:
  - Fremme forslag om endring av minstearealet.
- 15. mars:
  - Frist for kommunen å fastsette minstearealet.
- 31. mars:
  - Frist for kommunen å rapportere fallvilt til SSB via Hjorteviltregisteret
- 1. april:
  - Kommunens frist for å trekke tilbake valdgodkjenning
  - Kommunens frist for å trekke tilbake godkjenning av bestandsplan og bestandsplanområde.
  - Kommunens frist for å tilbaketrekke kvotefri jakt på rådyr.
  - Rettighetshavers frist til å trekke eiendommen ut av godkjent eller omsøkt vald eller trekke vald ut av godkjent bestandsplanområde.
- 1. mai:
  - Rettighetshavers frist for å søke godkjenning av vald eller bestandsplanområde.
  - Rettighetshavers frist for å melde endringer i valdet eller i bestandsplanområde til kommunen.
  - Rettighetshavers frist for å søke om godkjenning eller endringer av bestandsplan.
  - Rettighetshavers frist for å søke om kvotefri jakt på rådyr.
- 15. juni:
  - Kommunens frist for å godkjenne vald, bestandsplanområde, bestandsplan for elg eller hjort og kvotefri jakt på rådyr.
  - Frist for utsending av fellingstillatelser av elg, hjort og rådyr.

Rapportering: For elg, hjort og rådyr skal valdansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat til kommunen innen 14 dager etter endt jakt. Kommunen skal rapportere til SSB innen 30 dager etter endt jakt. Fellingsavgifter på elg og hjort sendes ut til valdene så raskt som mulig når fellingsdata foreligger.

Os kommune arrangerer, gjerne i samarbeid med interesseorganisasjoner, et åpent fellesmøte der man har en gjennomgang av årets jakt mm. på våren.

Statistikk fra Hjorteviltregisteret

De viktigste sett dyr-indeksene

Antall dyr sett per jegerdag (observasjonsraten): En indeks på bestandstettheten. Beregnes ved å dele alle observasjoner av elg eller hjort med det summerte antallet jegerdager innen et definert jaktområde og innen en avgrenset jaktperiode (vanligvis hele jaktsesongen).

Antall dyr skutt per jegerdag: En annen indeks på bestandstettheten. Beregnes ved å dele alle elg eller hjort skutt med antallet jegerdager i jaktområdet og jaktperioden.

Sett kalv per hunndyr: En indeks på bestandens produktivitet. Beregnes ved å dele antallet kalver observert med antallet hunndyr ett år og eldre.

Sett kalv per kalvku: En alternativ indeks på bestandens produktivitet. Beregnes ved å dele alle kalver fra kalveførende elgkyr med antallet kalveførende elgkyr. Ved å trekke fra én får vi tvillingraten som er andelen kalveførende kyr med tvillingkalv.

Sett hunndyr per hanndyr: En indeks på kjønnsraten i bestanden. Beregnes ved å forholde antallet hunndyr ett år og eldre med antallet hanndyr ett år og eldre.

Sett spissbukk per eldre bukk: Indeks på rekrutteringen av ungbukker i hjortebestandene. Ingen tilsvarende indeks beregnes for elgbestandene da det ikke skilles på åringsokser og eldre okser i sett elg-overvåkingen.

Bakgrunnsdata elg:

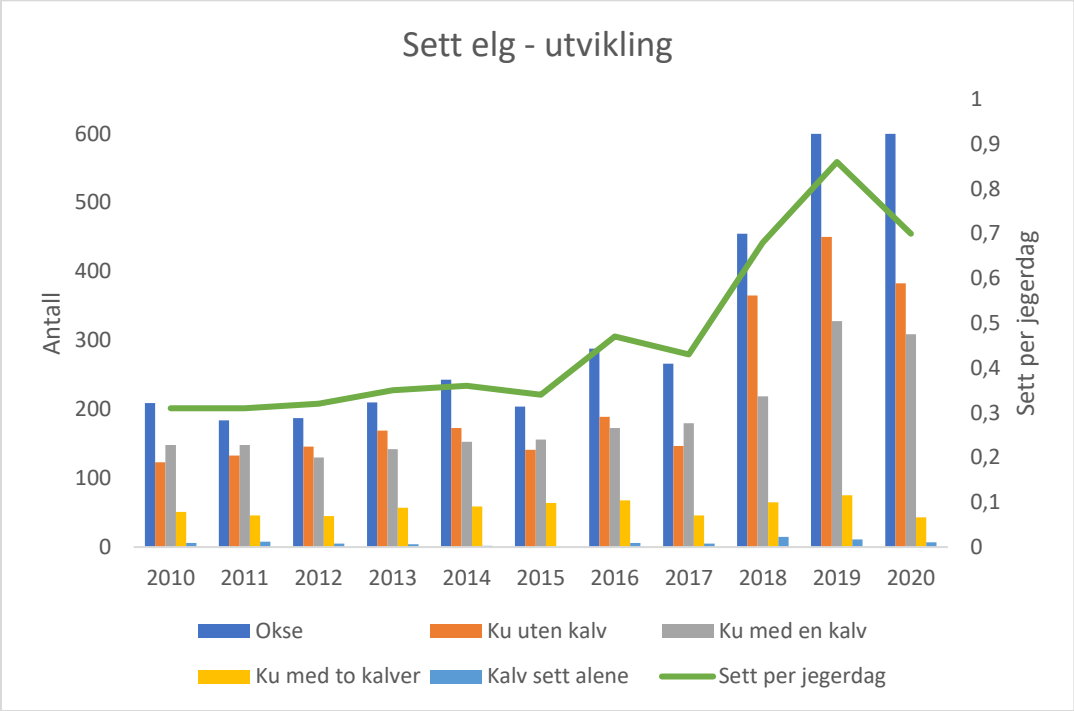

Figur 1: Siden 2010 har det vært en gradvis økning i antall sette dyr. I 2018 ble det en ny instruks for å rapportere sette elg. Fram til da har instruksen vært at man kun skal rapportere den første observasjonen av dyret. Siden da skal alle observasjoner rapporteres som sette elg.

Jaktår	*Felt per jegerdag*
2010	0,05
2011	0,05
2012	0,05
2013	0,05
2014	0,05
2015	0,05
2016	0,06
2017	0,06
2018	0,06
2019	0,05
2020	0,05

Endring i sett elg observasjoner fra 2018

- Når alle observasjoner skal inkluderes vil «antall dyr sett pr. jegerdag» øke sammenlignet med tidligere praksis
- Antall dyr skutt og antall jegerdagsverk påvirkes ikke av instruksendringen
- Av den grunn vil «antall dyr skutt pr. jegerdag» ikke påvirkes av endringen
- I en overgangsperiode skal derfor «antall dyr skutt pr. jegerdag» benyttes som alternativ indeks på bestandsstørrelsen
- Denne indeksen har i større områder vist seg å være like presis som «antall dyr sett pr. jegerdag»

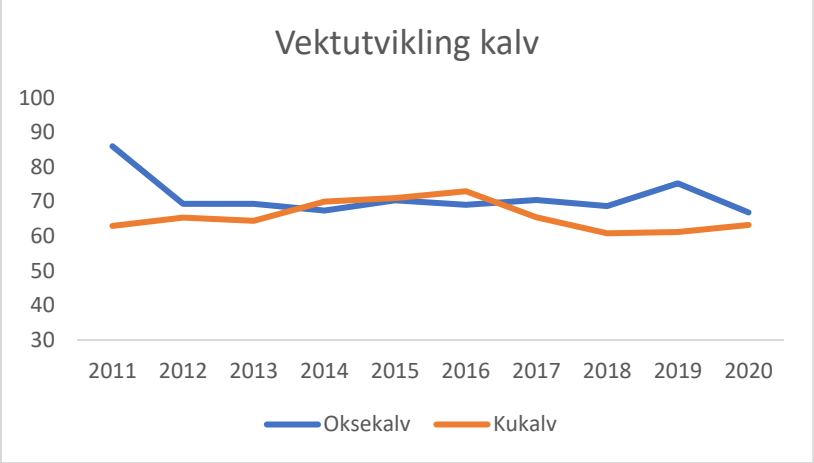

Figur 2: I figuren ser man en nedgang i vekt på oksekalv fra 2011. Dette kan forklares med at det ligger lite vekter i hjorteviltregistret og man får ikke et godt nok utvalg. Vektene er relativt stabile mellom 70 og 60 kg på begge kjønn.

Registrerte vekter i prosent

JAKTÅR	Kalv
2011	10
2012	29
2013	38
2014	41
2015	49
2016	84
2017	79
2018	82
2019	80
2020	100

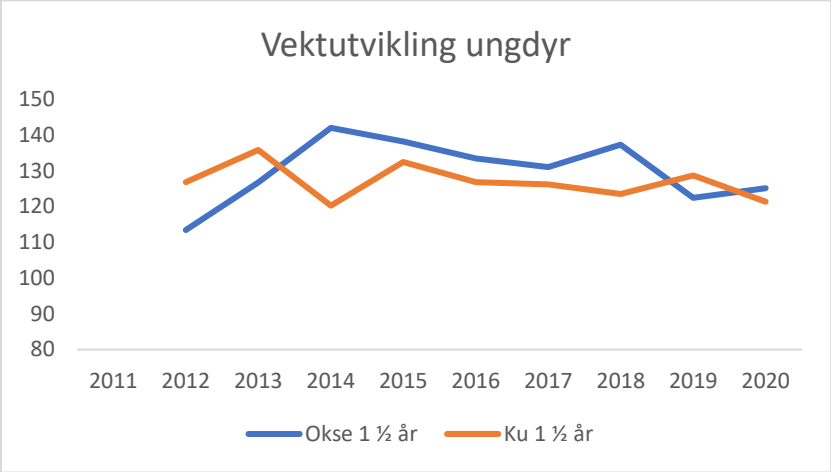

Figur 3: Det mangler data på vekter på ungdyr fra 2011 og vektene varierer fra år til år. De siste 3 årene er de fleste vektene registrert. Okser er generelt litt tyngre enn kuer.

Registrerte vekter i prosent

JAKTÅR	Ungdyr
2011	0
2012	39
2013	40
2014	50
2015	62
2016	89
2017	84
2018	97
2019	83
2020	100

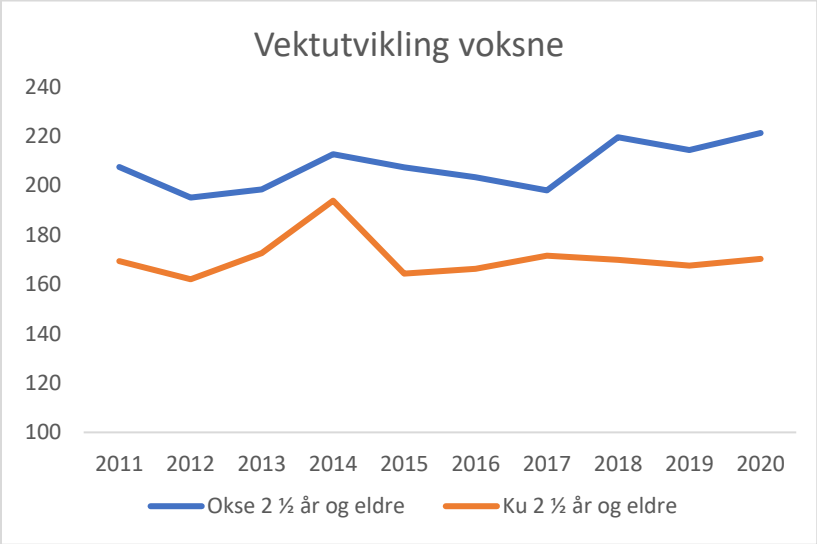

Figur 4: Det er relativt stabile vekter på voksne dyr, men her er det også mangler på registreringer bakover i tid.

Registrerte vekter i prosent

JAKTÅR	VOKSNE
2011	12
2012	39
2013	40
2014	40
2015	56
2016	91
2017	91
2018	90
2019	93
2020	100

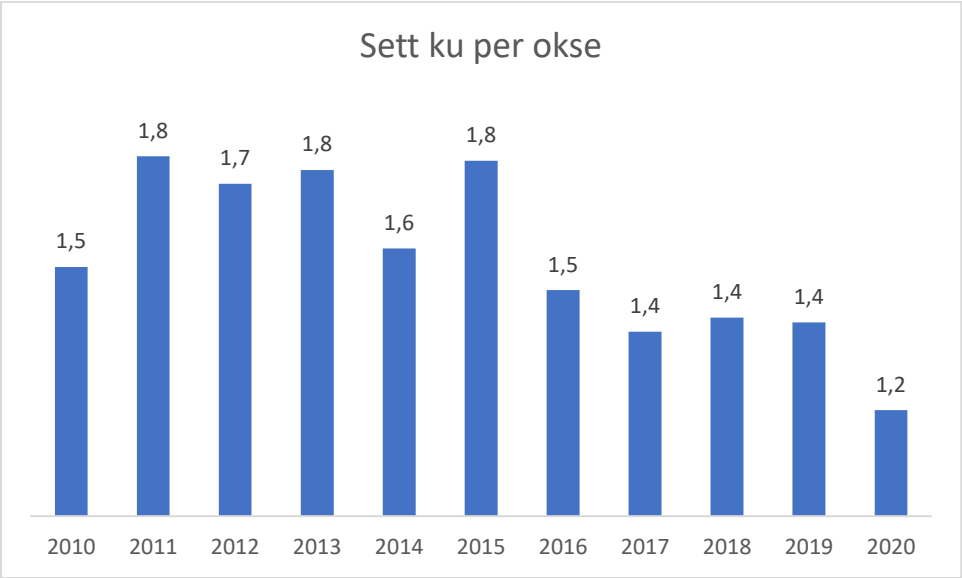

Figur 5: Gjennomsnittlig ku/okse - forhold i perioden er 1,56. Oppsatt kortsiktig mål er at dette nivået skal ligge mellom 1,3-1,5 ku per okse. Tallet viser kjønnsfordelingen i bestanden i Os kommune.

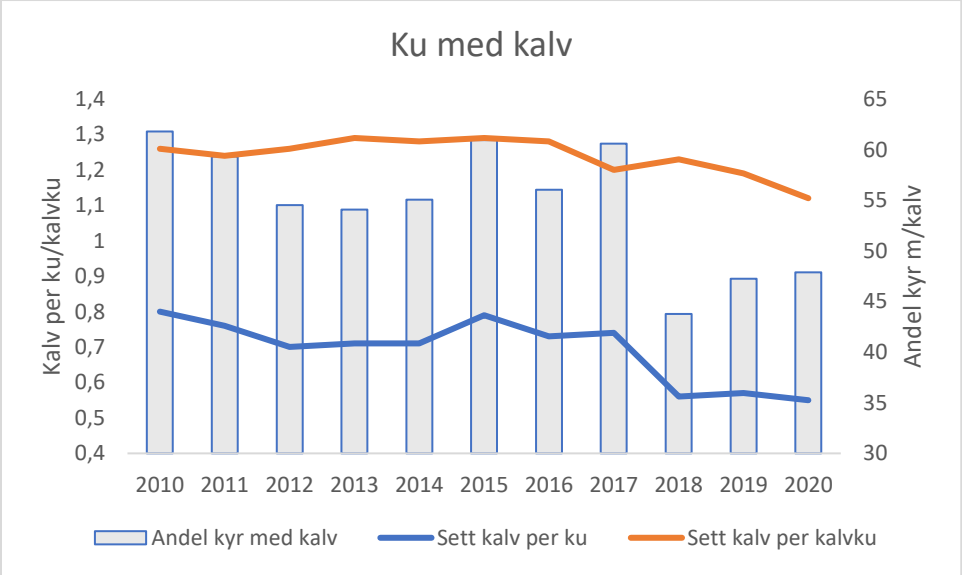

Figur 6: Viser andelen ku med kalv, andelen ku med tvilling kalver og andelen kalveførende kyr. Det er en nedgang på antall kalver sett under jakt.

Bakgrunnsdata hjort:

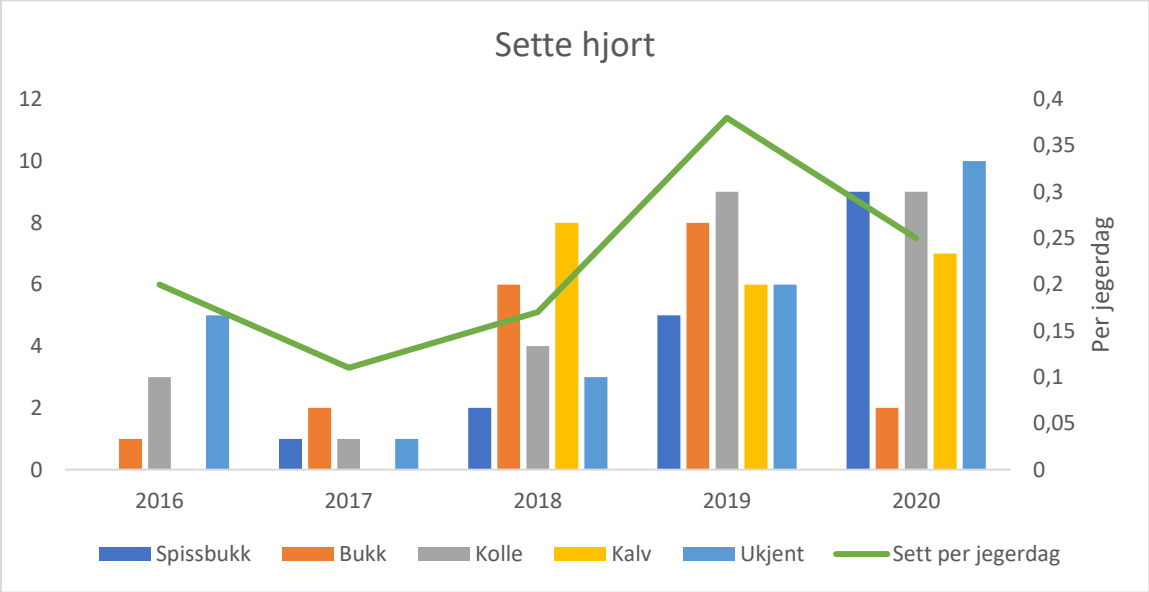

Figur 7: Det er en økning i antall sette hjort i kommunen. Det er forventet at denne statistikken øker år for år.

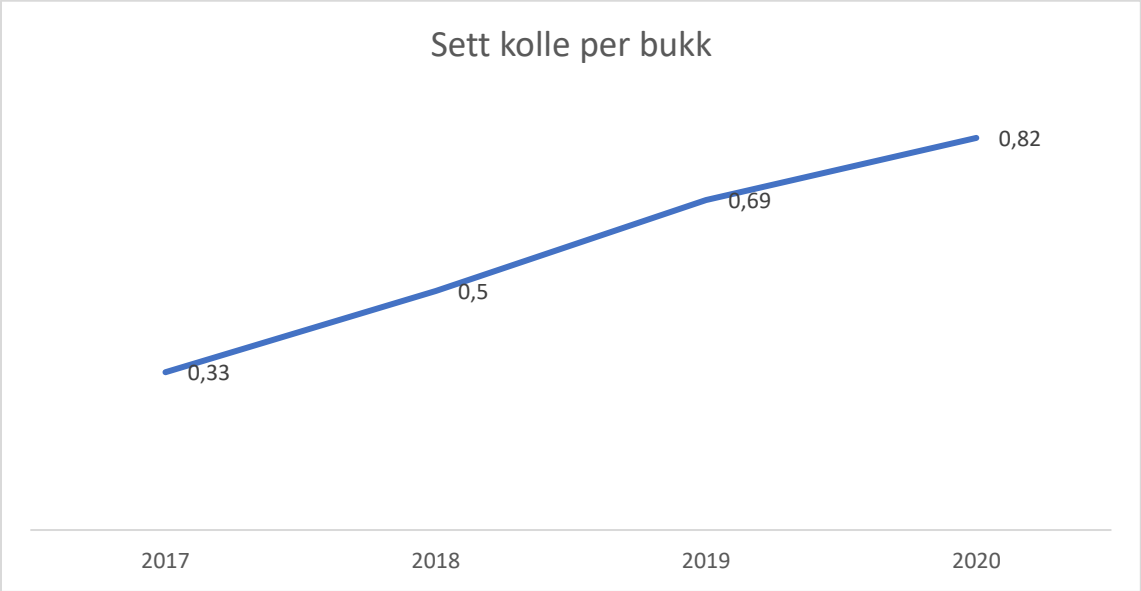

Figur 8: Det er en økning i antallet observert koller per bukk i Os kommune.

Bakgrunnsdata rådyr:

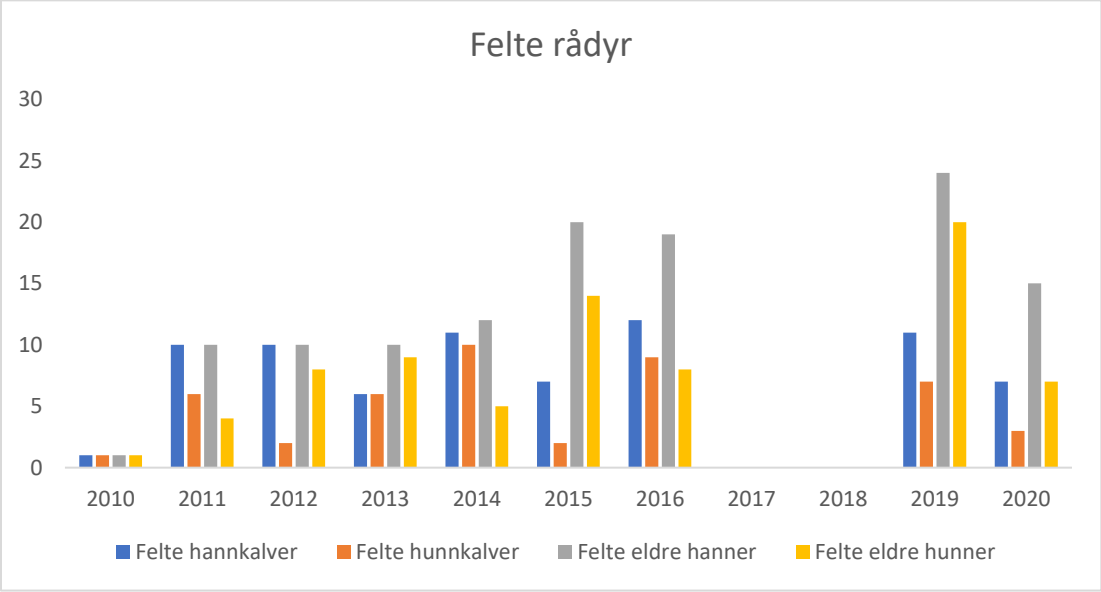

Figur 9: Det er store mangler på registrert felte rådyr i kommunen. Os kommune har mål om 100 % rapportering på felte rådyr, samt vekter.

NB: Det mangler mange vekter på rådyr – datamaterialet er for lite til å få en god oversikt.